

Financial Risk&Regulation

Az MNB ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyvének változásai

Hírlevél – 2025. január

Az MNB 2024. decemberében szokásos módon frissítette az ICAAP¹ és az ILAAP² folyamataira és felülvizsgálatokra, illetve a BMA³-ra vonatkozó elvárásait és módszertanait és kiadta a módosított [kézikönyvét](#)⁴ a felügyelt intézmények számára. Az MNB a tartalmi felülvizsgálaton túl az előző években megszokott felépítésen is változtatott, így egyes fejezetek máshol kaptak helyet. A struktúra megújítására vélhetően a logikusabb felépítés miatt volt szükség. A jelentősebb tartalmi változások között említést érdemel hitelkockázatokhoz kapcsolódó IRB shortfall, az IRRBB tőkekövetelmény meghatározásának módszertanának, valamint a működési kockázat tőkekövetelmény-számítására vonatkozó rész. Megszokott módon megtörtént az éves felülvizsgálata és finomítása a zöld tőkekövetelmény-kedvezményekre vonatkozó előírásoknak, továbbá kiegészültek az intézmények belső stresszteszjére vonatkozó minimumkövetelmények a klímakockázati stresszteszt elvárásaival.

Az MNB éves aktualizálását követően a KPMG szakértői immáron hatodik éve elemzik és mutatják be a főbb változásokat, aminek és a hasonló témák kapcsán ajánljuk a [2024. áprilisi](#), [2024. februári](#), [2023. márciusi](#), [2022. novemberi](#), [2022. januári](#), [2021. februári](#), [2020. februári](#) hírleveleinket.

Hitelkockázatok

Az MNB a pontosítás kedvéért kiemelte, hogy a koncentrációs kockázati HHI⁵ indexet ügyfélcsoport szinten kell meghatározni, illetve, hogy a CRR3⁶ alkalmazásával a KKV jogosultságára vonatkozóan a CRR 5. cikk 9. pontjában meghatározott definíció válik irányadóvá. Eszerint a „kis- és középvállalkozás” vagy „kkv” olyan társaság, vállalkozás vagy vállalat, amelynek éves árbevétele a legfrissebb összevont pénzügyi beszámolója szerint nem haladja meg az 50 000 000 EUR-t.

Az IRB⁷ shortfall tekintetében az MNB kiemelte a közelmúlt tapasztalatait figyelembe kihangsúlyozta, hogy korlátozza a figyelembe vehető értékvesztés többletet az RWA 0,6%-ban korlátozza, és az ezen felüli összegeket 2. pilléres többlet tőkekövetelményként állítja be. Ezt a megoldást az MNB alábbi szempontokkal indokolta:

- A COVID alatt megképzett értékvesztés többletek több esetben nem bizonyultak átmenetinek, és bizonyos esetekben a banki hitelkockázati modelleken kívüli kockázatokat is lefednek.

1 A tőkegyfelelés belső értékelési folyamata

2 A likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata

3 Üzleti modell elemzés

4 [ICAAP-ILAAP-BMA – Felügyeleti felülvizsgálatok | MNB.hu](#)

5 Herfindahl–Hirschman index

6 Capital requirements regulation 3 – Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1623 rendelete (2024. május 31.) az 575/2013/EU rendeletnek a hitelkockázatra, a hitelértékelési korrekciós kockázatra, a működési kockázatra, a piaci kockázatra és a tőke-küszöbértékre vonatkozó követelmények tekintetében történő módosításáról

7 Belső minősítésen alapuló hitelkockázat mérési keretrendszer

- Voltak tapasztalatok, hogy a megképzett értékvesztés a hitelkockázati VaR becslés többszöröse volt, holott a VaR⁸ becslés az 1000 évente várt veszteségeket hivatott lefedni, vagyis a két kockázati mérőszám inkonzisztens volt.
- Több bank is elmulasztotta a CET1-ben⁹ már figyelembe vett, többlet értékvesztés kompenzáló hatással korrigálni az IRB provision excess értékét.
- Ugyanakkor pozitív példaként több bank is alkalmazta már korábban is az RWA¹⁰ korlátot.

Piaci kockázatok

A kereskedési könyvi piaci kockázatok tekintetében az MNB elvárja, hogy a bankok az FRTB¹¹ szerinti és az aktuális tőkekövetelmény különbségét, amennyiben pozitív, vegyék legalább 50%-os mértékben az ICAAP tőke meghatározásakor.

A banki könyvi kamatláb-kockázatok (IRRBB) tekintetében az MNB elvárja, hogy az legalább O-SII¹² intézményeknek számszerűsíteniük kell banki könyvi portfóliójuk báziskockázatát, figyelembe véve az különböző kamatok és hozamok, elsősorban a BUBOR és állampapírok hozamváltozásai közötti tökéletlen korrelációt. Az MNB nem ír elő szigorú módszertani és ICAAP tőke követelményeket, de elvárja a kockázat monitorozását a tudatosság növelése érdekében. A tőkekövetelményre sincsenek konkrét előírások, de az MNB saját számításai során EVE érzékenység mutatót használ, amely forward kamatlábakat és historikus adatok alapján meghatározott korrelációs mátrixot alkalmaz. Ugyanakkor az intézmények részéről komplexebb szimulációkra is szükség lehet.

Kiemelte az MNB, hogy elvárja a kötelezettségek esetében a kamatpadló alkalmazását, amennyiben az törvényi kötelezettség.

Kihangsúlyozva a banki könyvi hitelfelár-kockázat (CSRBB) fontosságát, az MNB az elvárásait egy külön alfejezetben ismerteti az új kézikönyvben. A legfontosabb EBA szabályok megerősítésén túl az MNB kiemelte, hogy az O-SII intézményeknek a CSRBB hatását legalább EVE és NII mutatószámokban mérni kell, de ajánlott a CS01 (hitelfelár 1 bázispontos változásának a hatása), historikus szimulációk és egyéb kockázatimértékek alkalmazása is. Szükséges az vállalatirányítási folyamatok kialakítása is a kockázatok mérésének, menedzselésének és monitorozásának érdekében.

A 2. függelékben az MNB módosítja a benchmark modellben használt kamatsokkok mértékét, a 2024 júliusi BCBS 578 sztenderd alapján. A BCBS sztenderd a konzultatív változatát a [2024. áprilisi hírlevelünkben](#), az EBA felügyeleti fókuszpontjaival együtt elemeztük. A sokkokat a 1. táblázat mutatja be. Átmeneti könnyítésként az MNB a növekményt egyrészt 2025-ben még nem a TSCR¹³-ben, hanem a P2G-ben veszi figyelembe, másrészt lehetőség van az új sokkok hatásainak a kiszámítására a régi rendszer szerinti számítások és a 2. táblázat szerinti szorzószámok alkalmazásán keresztül.

Devizanem	Párhuzamos	Rövid	Hosszú
HUF	4,00%	5,00%	3,00%
EUR	2,25%	3,50%	2,00%
USD	2,00%	3,00%	2,25%

1. táblázat: Az MNB által elvárt kamatsokk paraméterek a legfontosabb devizanemekre

Devizanem	Szorószám
HUF	1,333
EUR	1,125
GBP	1,100
CHF	1,750

2. táblázat: Az új kamatsokkok egyszerűsített számításakor alkalmazandó szorzók

Likviditási kockázatok

Az MNB kiemelte, hogy elvárja a bankoktól a képességet a LCR¹⁴ mutató napi szintű számítására, amit bizonyos időközönként, teszt jelleggel el is kell végezniük. Törekedni kell arra, hogy ez minél kevesebb becslést tartalmazzon. Továbbá az MNB elvárja, hogy amennyiben a mutató a jogszabályi vagy MNB limitek közelében van, akkor a bankok magasabb gyakorisággal számoljanak LCR-t, illetve erre vonatkozó előrejelzéseket.

Az MNB elvárja továbbá a felügyeleti likviditási stresszteszt (FLST) rendszeres, legalább negyedéves futtatását, illetve annak belső és külső jelentését. Az instabil források felügyeletét támogató 12. melléklet is finomhangolásra került ebben az évben.

⁸ Kockázatotott érték

⁹ Elsődleges alapvető tőke

¹⁰ Kockázatokkal súlyozott eszközérték

¹¹ Kereskedési könyv alapvető felülvizsgálata

¹² Egyéb rendszerszinten jelentős hitelintézet

¹³ Teljes tőkeegyelelési mutató

¹⁴ Likviditásfedezeti ráta

Tőkekövetelmény kedvezmények

Az előző években az MNB a tőkekövetelmény-kedvezményre vonatkozó feltételek felülvizsgálatát és módosításait rendszerint a lakáscélú zöld tőkekövetelmény-kedvezményre vonatkozó pontjára fókuszálta, míg a vállalati és önkormányzati vonatkozású szabályokat kisebb pontosítások érintették. Miután az energetikai besorolások változása az előző verzióban már átültetésre került, így jelen esetben mindössze pontosításokra került sor, továbbá a SREP többlettőke-követelményének az értékére alkalmazható kedvezmény már nem szegmensenként (pl. jelzálog, személyi kölcsön, stb.), hanem, a teljes lakossági szegmens állományán alkalmazható, továbbá a kedvezményeket figyelembe vevő SREP alatt meghatározott teljes tőkekövetelmény összege nem csökkenhet az 1. pilléres tőkekövetelmény szintje alá. A kedvezmény továbbra is a hitelkockázati részből kerül levonásra és a TREA¹⁵ 1,5%-át teheti ki.

A zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelmény-kedvezmény kapcsán a lakosságihoz hasonló változásokat eszközölte a Felügyelet. Míg korábban az 5-, illetve 7%-os kedvezmények korláta a 2. pilléres tőkekövetelmény szintjén volt alkalmazandó, az új elvárások szintén a SREP alatt meghatározott teljes tőkekövetelmény összegéhez igazodnak, a lakossággal egyezően az 1. pilléres érték szintjében minimalizálva és a teljes vállalati szegmens állományára vetítve.

A DLT-projekt tőkekövetelmény-kedvezményének a mértéke változott, melynek alkalmazandó mértéke egységesen a SREP szerinti tőkekövetelmény 2%-a.

Működési kockázatok

A Bázeli III véglegesítése keretében kialakított új működési kockázati sztenderd módszer alkalmazása 2025. január 1-től elvárt. Az új módszer (SMA¹⁶) a benyújtott módosítási javaslat értelmében leváltja a korábban alkalmazott módszerek mindegyikét, melynek tényével és indoklásával már az előző Kézikönyv is foglalkozott. A működési kockázatra vonatkozó SMA szerinti szavatolótőke-követelmény meghatározását a CRR3 részletezi.

Az új sztenderd módszer a Bázeli III szerint az intézmény üzleti tevékenységének méretén alapuló mutatót (Business Indicator Component, BIC) kombinálja egy olyan mutatóval, amely figyelembe veszi az intézmény múltbeli veszteségeit. Az SMA módszertan szerint kalkulált működési kockázati tőkekövetelmény veszteségeseményeken alapuló komponense (Internal Loss Multiplier, ILM) azonban a CRR3-as előírások szerint nem alkalmazandó, vagyis az uniós szabályoknak való 1. pillér alatti megfelelésnél a tőkekövetelmény értéke megegyezik a BIC értékével.

Az MNB a módszertani kézikönyvében azonban elvárja az éves működési kockázati veszteség számszerűsítését minden komplex SREP vizsgálat alá tartozó intézmény esetében, amely az egyes működési kockázati események nettó veszteségének összegeként számítható¹⁷.

Az éves működési kockázati veszteség számítása során minimum azokat a működési kockázati eseményeket szükséges figyelembe venni, amelyek esetében a nettó veszteség eléri vagy meghaladja a 20 000 EUR-t. Amennyiben az ILM értéke meghaladja 1-et, az MNB többlettőke-követelményt írhat elő a kockázatok teljes körű fedezése érdekében.

A működési kockázatok kapcsán említést érdemel, hogy az MNB harmonizálta az IKT¹⁸-kockázatok kapcsán a Kézikönyvben szereplő kritikus és fontos funkciók definícióját a DORA¹⁹ rendeletnek megfelelően.

Klímakockázati stresszteszt

Az MNB felügyeleti minimumkövetelményeket határozott meg az intézmények belső klímakockázati stressztesztelésére vonatkozóan, miszerint a komplex SREP alá tartozó hitelintézetektől elvárja 2025. január elsejétől a Zöld Ajánlásban²⁰ foglaltak alapján, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok - a materiálisnak tekintett kockázatokkal együtt - forgatókönyv-elemzés vagy stressztesztelés elvégzésén keresztül is értékeljék. Továbbá elvárás, hogy vizsgálják azt is, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok hogyan hathatnak elsősorban az átállási, másodsorban a fizikai kockázatok a

¹⁵ Teljes kockázati kitettségi érték

¹⁶ Standardised Measurement Approach

¹⁷ Nettó veszteség = bruttó veszteség – harmadik féltől kapott megtérülés (pl. biztosítás)

¹⁸ Információs és kommunikációs technológiák

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2022. december 14-i (EU) 2022/2554 Rendelete a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról, valamint az 1060/2009/EK, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet módosításáról

²⁰ A Magyar Nemzeti Bank 10/2022. (VIII.2.) számú ajánlása az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, valamint a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről a hitelintézetek tevékenységeiben

hitelintézet tőke megfelelésére és üzleti modelljére. Elvárt, hogy több forgatókönyv mentén elemezzék a klímakockázatokat, amik mind a rövid, mind a középtávú, de minimum a 2 éves időhorizonton felmerülő kockázatokat lefedik.

A Kézikönyv szerint javasolt, de nem elvárt az üzleti modell fenntarthatóságát hosszabb távú forgatókönyv-elemzés vagy stressztesztelés segítségével vizsgálni különféle éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat illető szcenárió esetén. Elvárás viszont, hogy a tőketervezése részeként a hitelintézet hiteles alappálya és több kedvezőtlen forgatókönyv szerint értékelje tőke megfelelését.

Elvárt, hogy a hitelintézet stressztesztelési politikája kerüljön felülvizsgálatra az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra tekintettel. Az MNB minden intézmény esetén elvárja a klímakockázati stresszteszt dokumentációjának elkészítését, mely teljeskörűen tartalmazza a klímakockázati stresszteszt módszertanát (adott esetben az általános stresszteszt dokumentáció részeként).

Felügyeleti P2G stressz tesztek

Az MNB kiemelte, hogy a P2G²¹ stressz tesztjei számításakor a kötvényekhez és derivatívákhoz kapcsolódó számítások az analitikus adatokból végzi, vagyis fontos a banki oldalról a jó adatminőség biztosítása. Pontosította továbbá az MNB a extraprofit adó és a tranzakciós illeték hatásainak számítását. Az LCR várható alakulását is figyeli az MNB, ugyanakkor megemlíti, hogy itt egyszerűsítő feltételezéseket alkalmaz.

Új elemként került be az MREL²² követelményeknek való megfelelés vizsgálata. Amennyiben a szimuláció során szükséges új MREL kibocsátása, akkor az egy egységes módszertannal és paraméterekkel történik, ami a historikus megfigyelésekre épül. A kibocsátott MREL papírok kamateredményre gyakorolt hatása is megjelenik az eredményben.

A nemzetközi szabályozói környezet és a hazai gyakorlat mentén az MNB is folyamatosan bővíti és pontosítja elvárásait, mely jelentősen érinti a pénzü piacok szereplőit, és azok jogszabályi előírásoknak történő megfelelését. A KPMG szakértői készséggel állnak rendelkezésre a felügyeleti elvárások értelmezésben, implementálásában, és releváns szakmai tanácsokat nyújtanak a megfelelő gyakorlatok kialakításához.

21 2. pilléres tőkeajánlás

22 Szavatoló tőkére és leírható vagy átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmények

A hírlevelet készítette: Kiss Viktor, Soltész József.

Kontakt:

Szalai Péter
Associate Partner
M: +36 70 370 1739
E: peter.szalai@kpmg.hu
[KPMG.hu](https://www.kpmg.hu)

Wieder Gergő
Igazgató
M: +36 70 333 1471
E: gergo.wieder@kpmg.hu

József Soltész
Szenior Menedzser
M: +36 70 370 1766
E: jozsef.soltesz@kpmg.hu

Glózer-Say Viktória
Menedzser
M: +36 70 978 7031
E: viktor.glozer-say@kpmg.hu

A jelen dokumentumban ismertetett szolgáltatások közül néhány vagy mindegyik lehet, hogy nem engedélyezett a KPMG könyvvizsgálattal érintett ügyfelei, valamint azok leányvállalatai vagy kapcsoló társaságai esetében.

A jelen dokumentumban lévő információk általános jellegűek, és nem vonatkoznak egyetlen konkrét személy vagy társaság körülményeire sem. Bár törekszünk arra, hogy pontos és időszzerű információkat adjunk, nem lehet garancia arra, hogy ezek az információk pontosak abban az időpontban, amikor megkapják azokat vagy arra, hogy pontosak maradnak a jövőben. Az ilyen információk alapján senkinek sem szabad intézkedéseket hozni megfelelő szakmai tanácsadás nélkül az adott helyzet alapos felmérését követően.

© 2025 KPMG Tanácsadó Kft., a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a KPMG International Limited („KPMG International”) angol „private company limited by guarantee” társasághoz kapcsolódó független tagtársaságokból álló KPMG globális szervezet tagtársasága. Minden jog fenntartva.

A KPMG név és logó a KPMG globális szervezet független tagtársaságai által licenc alapján használt védjegyek.